

Převod dokumentů do PDF pro potřeby NUŠL

297 mm

Národní úložiště šedé literatury

Národní úložiště šedé literatury (NUŠL) slouží jako agregátor záznamů a zároveň i jako vlastní repozitář dokumentů. Dle [platné typologie](#) jsou do NUŠL přijímány dokumenty digitalizované i tzv. born digital, které už vznikly v elektronické podobě. Jak digitalizované, tak původní digitální dokumenty ovšem vznikají v řadě různých formátů, jejichž množství brání ve sledování vývoje všech jednotlivých formátů. Na základě vybraných parametrů byly vybrány čtyři základní formáty (pdf, mp3, mp4 a jpeg), ve kterých jsou přijímány dokumenty do NUŠL. Rozvoj, obecné užívání i technologický vývoj těchto vybraných formátů je sledován, aby byla v případě potřeby zajištěna včasná konverze formátů archivovaných dokumentů a nehrozila jejich ztráta.

Tento dokument slouží jako manuál pro převod textových dokumentů z dalších často používaných formátů do formátu PDF.

Podoba PDF v NUŠL a na co si dát pozor

V NUŠL není zavedeno omezení na verzi PDF formátu, ale samozřejmě čím novější verze, tím lépe. Zajímavou variantou, která rozhodně stojí za zvážení, je formát [PDF/A](#).

PDF/A

Jedná se o archivační verzi formátu PDF, která je vhodná právě k dlouhodobému ukládání a je definována v příslušných ISO normách. Tento formát zaručuje, že soubor bude samostatně použitelný, tedy nebude vázaný na další externí zdroje a materiály (fonty apod.). Proto při ukládání do PDF/A může dojít ke změnám vzhledu, které je třeba brát v potaz a případně je řešit. Problémem mohou být i třeba obrázky s průhlednou vrstvou (formáty png, gif), kde tato vrstva při převodu zčerná. Tuto situaci lze snadno vyřešit převodem obrázku do jiného formátu (např. jpeg), je ovšem třeba počítat s možnou ztrátou kvality.

Správný převod textu

Při převodu z jiných formátů do PDF je třeba dbát na správný převod textu. Systém Invenio, ale třeba i internetové vyhledávače jsou schopny texty dokumentů zaindexovat a umožňují v nich vyhledávat, a odkazovat tak na ně více případných zájemců.

U digitalizovaných dokumentů je tento problém řešen pomocí [OCR](#). Do NUŠL bude sice přijat i dokument, který bude obsahovat v podstatě jen obrázky stránek, ale takový dokument nebude možné prohledávat ani v Inveniu, ani jinými vyhledávači. Při dalším převodu do jiného formátu (např. PDF) je pak znovu třeba dbát na správný převod textu.

U dokumentů born digital převáděných do PDF může vinou převáděcího nástroje dojít k nesprávnému převodu textu. Může jít o problémy s českými znaky, spojování či multiplikaci slov a vět, nebo prostě o uložení textu jako obrazu. Při prvním použití nového nástroje je nutné zkontrolovat, zda je text převáděn korektně, a případně kontrolu opakovat při dalších změnách (změna výchozího formátu, zásadní změny podoby dokumentů, aktualizace nástroje). Pro kontrolu stačí jednoduše označit a zkopírovat text pdf stránky a vložit ho do poznámkového bloku nebo jiného textového editoru, kde hned uvidíte případné chyby – nezáleží na chybném zalamování řádků apod., pouze na tom, zda jsou korektně převedeny znaky.

297 mm

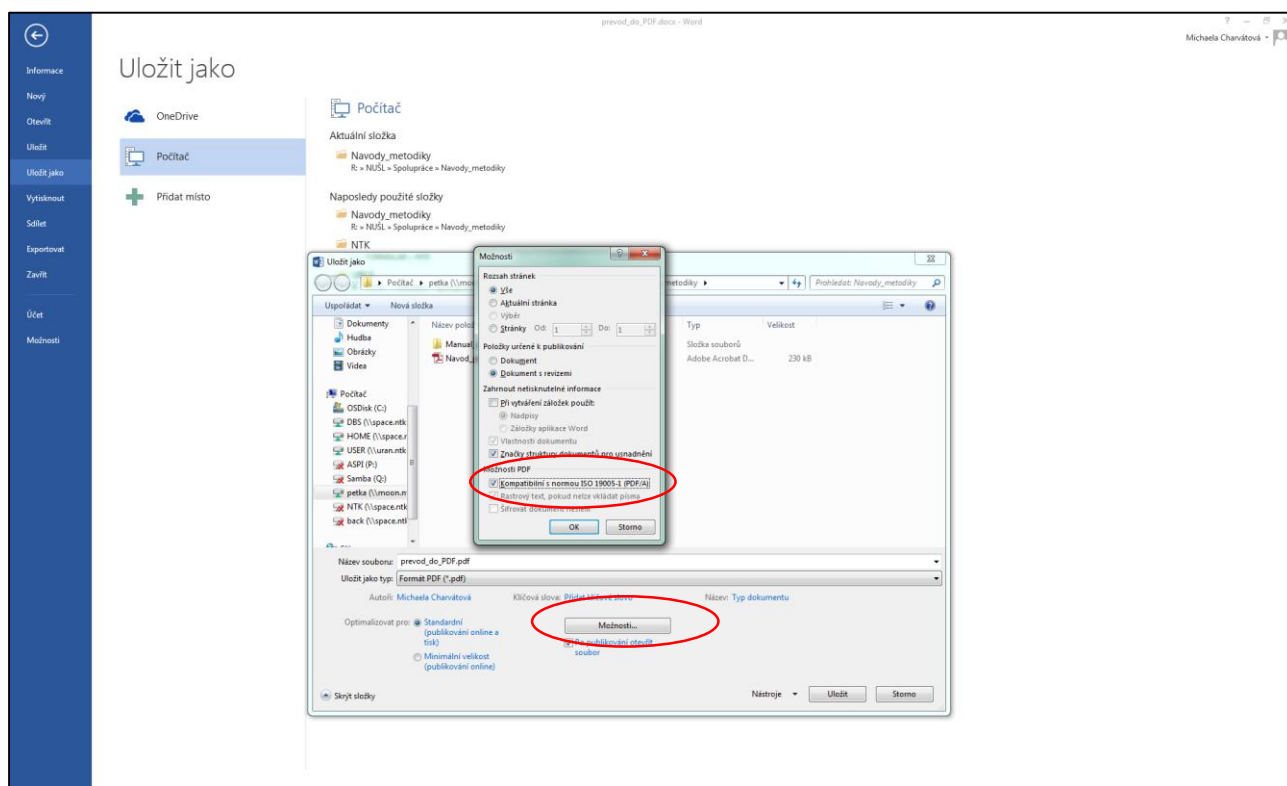
$$S = 62\,370 \text{ mm}^2$$

210 mm

A4

$$S = 62\,370 \text{ mm}^2$$

Pro uložení ve variantě formátu PDF/A je nutné před finálním stisknutím tlačítka **Uložit** změnit nastavení v nabídce **Možnosti** (označené tlačítko a rozbalená nabídka na obr. 2). V nastavení je nutné zaškrtnout pole **Kompatibilní s normou ISO 19005-1 (PDF/A)**. Toto nastavení si program zapamatuje a příště již není tento postup potřeba opakovat. Celá akce se dokončí potvrzením pomocí tlačítka **Uložit**.

Obrázek 2: Převod do PDF/A v MS Office - Uložit jako - Možnosti

297 mm

Tisk do PDF

U starších kancelářských balíků nebyl převod do PDF implementován přímo do ukládací nabídky a používaly se tedy tzv. virtuální tiskárny. Po instalaci a případném nastavení programu takové „tiskárny“ stačilo v kancelářském balíku, ale i v jiných programech zvolit nabídku **tisk** a vybrat příslušnou virtuální tiskárnu. Programů pro virtuální tisk existuje [celá řada](#) a je na uživateli, jaký si vybere. Doporučujeme ovšem skutečně zkontrolovat výstup takového programu a ověřit, že si poradil s převodem textu.

Online konvertory

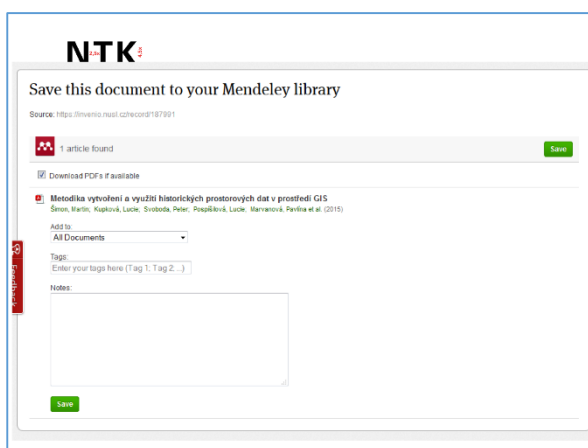
Na internetu lze nalézt nepřeberné množství konvertorů, které převedou do PDF téměř jakýkoli dokument. Vizuálně bývají jejich výsledky v pořádku, mívají ovšem často problém s převodem českého textu. Momentálně nevíme o žádném bezproblémovém, který bychom mohli doporučit pro převod dokumentů určených k uložení do NUŠL. Pokud bychom ale nějaký online konvertor doporučit museli, tak možná [Cloudconvert](#). Tento nástroj sice trpí častým neduhem, že text je po vykopírování vždy několikrát opakován, ale zato dobře pracuje s českými znaky, což je pro účely indexování a prohledávání dokumentů podstatnější.

Specifika převodu prezentací do PDF

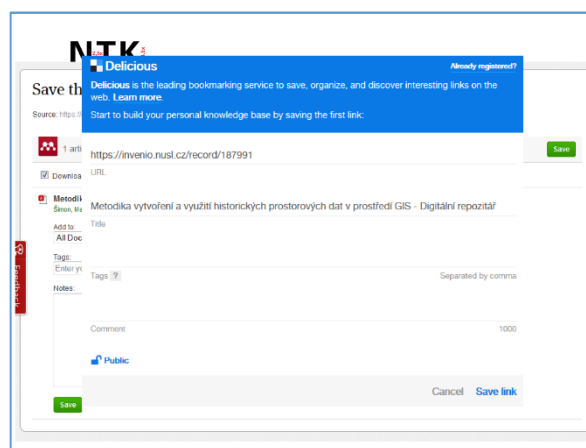
Samotné uložení .ppt prezentace do PDF se neliší od postupu při ukládání jiného typu dokumentu. Rozdíl zde ovšem může být v přípravě dokumentu před samotným uložením, jelikož powerpointové prezentace často obsahují různé efekty a animace, které za určitých okolností mohou způsobit ztrátu informací.

Postupně se překrývající obrázky

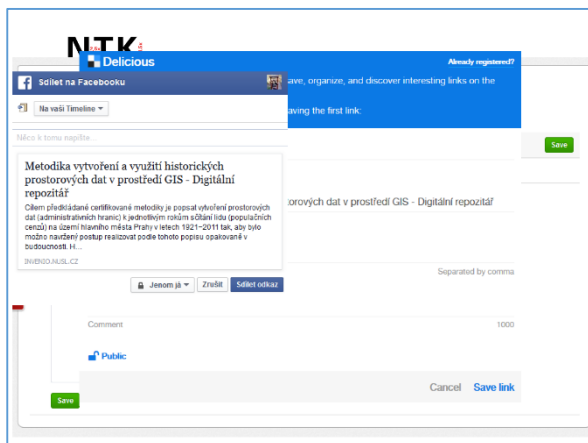
Poměrně často, když chce přednášející ukázat několik obrázků za sebou a zároveň takto nenavýšovat počet snímků prezentace, využije postupného objevování obrázků pomocí animace, kdy jeden obrázek vrší na druhý a ty se postupně překrývají. Pokud tato situace není ošetřena, bude po převodu do PDF na stránce vidět několik takto navršených obrázků a nebude možné je zobrazit jednotlivě. Pokud chceme předat do PDF i jednotlivé obrázky, je nutné tento proces „rozfázovat“ na více snímků prezentace (obr. 3-6). Jednoduše řečeno, nakopírujeme snímek podle počtu obrázků a na každém snímku necháme přesně o ten jeden obrázek více (viz obr. 6).

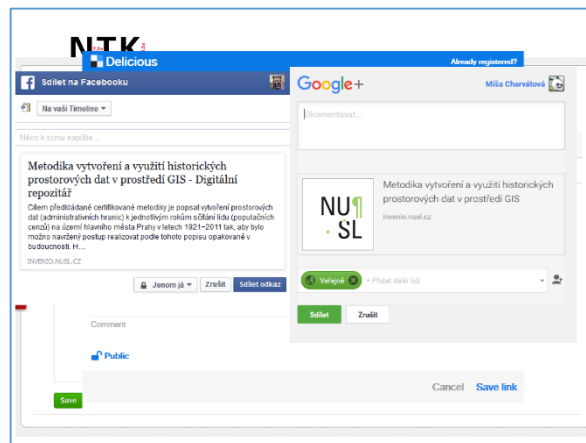
Obrázek 3: Vršení obrázků (1/4)

Obrázek 4: Vršení obrázků (2/4)

Obrázek 5: Vršení obrázků (3/4)

Obrázek 6: Vršení obrázků (4/4)

Údaje skryté za objekty

Dalším případem, kdy animace mohou způsobit ztrátu informace, je využití nějakého objektu ke skrytí např. údajů v prezentaci, kdy je následnou animací objekt odstraněn. To je praxe využívaná například ke skrytí odpovědí na otázky kladené v průběhu prezentace apod. Tuto situaci je třeba řešit obdobně jako v předchozím případě, protože jinak by se odpovědi do PDF nedostaly.